

Skribonija, sodnika žena mlada,
ta bi Valerija rešila rada.
Poznala sta se izza mladih let,
ko jima je dehtel mladosti cvet
tam v Rimu slavnem, ko sta se igrala,
prijateljstva vezi ljubeč vezala.

Rimljanka ponosita zove k sebi
Valerija, prijatelja mladosti:
„Nagibljem, glej, jaz v milosti se k tebi,
in konec bliža tvoji se bridkosti,
če vržeš na žerjavico kadila,
da bo dišava se k oblakom vila,
časteč Rimljanov silnega boga,
sicer ti milosti nihče ne da!
Glej, svoboda bo zopet tebi vzknila,
daruj bogū peščico le kadila!“

Vzravna Valerij se in govori:
„Malikov moja duša ne časti!
Da združim z njim se, doba se mi bliža,
ki zame je umrl na lesu križa!“

Pred sodni stol kiparje so pozvali,
žerjavice pred templjem so nastlali,
mogočno jim povelje zazvenil:
„Bogovom starim zdaj darujte vi!“

Kiparji so se k nebu obrnili
in Kristusu se v pesmi poklonili:
„Na veke Tvoje naj ime živi,
v smrt v Tvojo slavo gremo tudi mi!“

„Smrt jim!“ vsa množica je v jezi vpila,
kiparjem se je duša veselila! . . .

V svinčeno krsto žive so zabili,
svinčeno krsto v vodo so spustili,
nad njo in nad valovi čudovit
tedaj je svit nebeški bil razlit,
a iz valov, iz smrti je objetja
odmev pobožnega prihajal petja:
„Na veke Tvoje naj ime živi,
v smrt v Tvojo slavo gremo tudi mi!“

E. Gangl.

Opomba. Rimski cesar Dioklecijan je vladal od l. 284. do 305. Tega leta se je odpovedal vladi in se preselil v svojo palačo, ki so mu jo zgradili v Salonu, v današnjem Sremu v Dalmaciji. Tu je hotel preživeti stara svoja leta v miru in pokoju. Toda temu neusmiljenemu preganjalcu kristjanov niso bila stara leta pokojna. Njegov naslednik in zet, Galerij, je dal l. 311. kristjanom popolno svobodo, kar je Dioklecijana bridko užalilo. — Valerij, ki ga imenujem v tej pesmi, je bil sin rimskega senatorja Marcela Valerija, Skribonija pa hči senatorja Avla Marcela. Valerijev oče je hotel, da bi sin vzel Skribonijo za ženo. Ker je ni hotel, se je poročila z bogatim Kvintom Terencijem, ki je bil ob Valerijevem mučeništvu sodnik v Sremu. Tako se je torej zgodilo, da sta se sešla Valerij in Skribonija.

Večer za vasjo.

Navzgor se širi rožmarin,
navzdol se nagel vije,
na okenca zagrnjena
večerno solnce sije.

Rdeča ruta, bel ošpet
in zagorelo lice,
tako se s polja vračajo
mi deklice, kmetice.

Ti nagelni, ta rožmarin,
ta okna, polna solncea,
ah, takih nima ves ta svet,
pa pojdi tja do konca!

Vida.